КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

«ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА В ШКОЛІ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики

(Протокол №8 від 21.09.2026 р.)

Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(Протокол №6 від 1.10.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва програми: програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Домедична допомога в школі».

Розробники:

Сливка Євгенія Миколаївна, старша викладачка кафедри освітньої політики КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Напрям підвищення кваліфікації:

- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища;
- формування здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних компетентностей учасників освітнього процесу.

Розроблена на основі Типової програма підвищення кваліфікації вчителів, директорів та заступників директорів, педагогів-організаторів, соціальних педагогів, практичних психологів закладів загальної середньої освіти «Знаємо та діємо» за напрямком «Організація діяльності педагогічних працівників щодо надання домедичної допомоги та безпечного поводження на дорозі» від 26.01.2022р №64.

Термін дії програми: 01.01.2026 р. - 01.01.2032 р.

Рецензенти:

Лазорко Марія, старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»;

Василиця Олександр, лікар-інтерн, тренер BLS.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Уміння надати домедичну допомогу - одна з базових професійних навичок педагога, закріплена Професійним стандартом вчителя закладу загальної середньої освіти, який передбачає здатність організовувати безпечні умови навчання та надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу. Учитель щодня поруч із дітьми, тому має реальну можливість діяти в перші, найважливіші хвилини: при травмі, отруєнні, раптовій зупинці серця. Впевнені та своєчасні дії дорослого рятують життя дитини або колеги, а в умовах воєнного стану ця готовність стає ще вагомішим внеском у безпеку шкільної спільноти.

Програма дає педагогам можливість опанувати ці вміння практично: відпрацювати алгоритми домедичної допомоги до автоматизму, перевірити себе в змодельованих ситуаціях і завершити навчання з упевненістю у своїх діях. Більшість занять є практичними: відпрацювання серцево-легеневої реанімації на манекені, застосування автоматичного зовнішнього дефібрилятора, зупинка кровотечі, іммобілізація, комплексні симуляції.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг: 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Особливості реалізації програми: практичні заняття проводяться з використанням манекенів для відпрацювання серцево-легеневої реанімації та навчального обладнання для домедичної допомоги.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна).

Мета підвищення кваліфікації: сформувати у педагогічних працівників практичні навички надання домедичної допомоги в ситуаціях, що загрожують життю та здоров'ю людини, та розвинути здатність до профілактично-просвітницької роботи з учнями з питань безпеки життєдіяльності.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. систематизувати знання педагогічних працівників про правові засади надання домедичної допомоги та їхню роль у формуванні здоров'язбережувальної компетентності;

2. сформувати практичні навички серцево-легеневої реанімації, використання дефібрилятора та відновлення прохідності дихальних шляхів;

3. відпрацювати алгоритми зупинки масивної кровотечі та надання допомоги при травмах різних анатомічних ділянок;

4. розвинути вміння надавати домедичну допомогу при ураженнях, спричинених факторами зовнішнього середовища (опіки, переохолодження, електротравма, отруєння);

5. розвинути здатність навчати учнів та інших учасників освітнього процесу навичкам безпеки життєдіяльності.

Перелік компетентностей, що удосконалюватимуться/набуватимуться:

● здоров'язбережувальна компетентність;
● компетентність у створенні безпечного освітнього середовища;
● здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу;
● здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

Після завершення програми слухач та слухачка:

● знає правові засади надання домедичної допомоги в закладі освіти;
● надає домедичну допомогу в ситуаціях, що загрожують життю та здоров'ю людини;
● навчає учнів і колег алгоритмам домедичної допомоги та безпеки життєдіяльності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: оцінювання ґрунтується на компетентнісному та практично-діяльнісному підходах. Поточне оцінювання здійснюється через експрес-тестування після лекційного заняття та спостереження за виконанням практичних завдань за чек-листами. Підсумкове оцінювання - письмовий аналіз двох ситуаційних завдань (самостійна робота). Для отримання документа про підвищення кваліфікації слухач має виконати підсумкову роботу та набрати не менше 50 % балів.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Основи домедичної допомоги					
Інтеграційно-мотиваційне заняття		1			1
Тема 1.1. Правові засади, оцінка надзвичайної ситуації та базове забезпечення життя	1				1
Тема 1.2. Серцево-легенева реанімація, дефібриляція та відновлення прохідності дихальних шляхів		2			2
Тема 1.3. Відпрацювання алгоритмів оцінки ситуації, BLS та СЛР на манекені		2			2
Тема 1.4. Зупинка масивної кровотечі та допомога при удушенні		2			2
Разом за модулем	**1**	**7**			**8**
Модуль 2. Домедична допомога при травмах та впливі зовнішніх факторів					
Тема 2.1. Травми голови, грудної клітки, черевної порожнини та переломи кінцівок		1			1
Тема 2.2. Опіки, перегрівання, переохолодження, відмороження та електротравма		1			1
Тема 2.3. Отруєння та комплексне відпрацювання алгоритмів		1			1
Разом за модулем		**3**			**3**
Самостійна робота (ситуаційні завдання)			**2**		**3**
Підсумкові заходи		**1**		**1**	**1**
Усього:	**1**	**11**	**2**		**15**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Основи домедичної допомоги

Інтеграційно-мотиваційне заняття.

Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою курсу та вимогами до самостійної роботи. Знайомство, очікування учасників, досвід та потенційний вклад кожного.

Тема 1.1. Правові засади, оцінка надзвичайної ситуації та базове забезпечення життя.

Правові засади надання домедичної допомоги в Україні: Закон України «Про повну загальну середню освіту», Порядок надання домедичної допомоги, затверджений наказом МОЗ України, Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти.

Здоров'язбережувальна компетентність педагога: обов'язки та відповідальність. Особливості навчання домедичній допомозі учнів і колег.

Ланцюг виживання: ключові ланки та роль кожної з них.

Оцінка надзвичайної ситуації: безпека місця події, виклик екстреної допомоги (103/112), первинний огляд постраждалого.

Засади базового забезпечення життя (BLS): ABC-підхід, базові положення для відновлення життєдіяльності.

Тема 1.2. Серцево-легенева реанімація, дефібриляція та відновлення прохідності дихальних шляхів.

Серцево-легенева реанімація: покази та протипокази, техніка компресій грудної клітки та штучного дихання, особливості СЛР у дітей.

Автоматичний зовнішній дефібрилятор: принцип роботи, алгоритм застосування, карта доступних дефібриляторів в Україні.

Відновлення та підтримання прохідності дихальних шляхів: стабільне бокове положення, прийом Геймліха при удушенні у дорослих та дітей.

Часті помилки під час проведення СЛР та способи їх уникнення.

План практичного заняття

1. Демонстрація та покрокове відпрацювання компресій грудної клітки і штучного дихання.

2. Відпрацювання переведення постраждалого у стабільне бокове положення.

Тема 1.3. Відпрацювання алгоритмів оцінки ситуації, BLS та СЛР на манекені.

Відпрацювання алгоритму оцінки надзвичайної ситуації на симуляційних кейсах.

Практичне виконання серцево-легеневої реанімації на манекені: правильне положення рук, глибина та частота компресій, правило 30:2.

Алгоритм використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора: увімкнення, розміщення електродів, аналіз ритму, нанесення розряду.

План практичного заняття

1. Симуляція оцінки надзвичайної ситуації: виявлення небезпеки, первинний огляд постраждалого, виклик екстреної допомоги.

2. СЛР на манекені із взаємооцінюванням за стандартизованим чек-листом.

3. Відпрацювання алгоритму застосування автоматичного зовнішнього дефібрилятора.

Тема 1.4. Зупинка масивної кровотечі та допомога при удушенні.

Ознаки масивної кровотечі та оцінка її небезпеки.

Алгоритм зупинки кровотечі: прямий тиск, накладання джгута та турнікету, тампонада рани. Правила накладання джгута: час, місце, позначення.

Ознаки часткового та повного удушення; прийом Геймліха для дорослих, дітей і немовлят, прийом самодопомоги.

План практичного заняття

1. Накладання джгута або турнікету на верхню чи нижню кінцівку з дотриманням вимог до часу та позначення.

2. Відпрацювання прийому Геймліха для дорослих, дітей та самодопомоги.

Модуль 2. Домедична допомога при травмах та впливі зовнішніх факторів

Тема 2.1. Травми голови, грудної клітки, черевної порожнини та переломи кінцівок.

Черепно-мозкова травма: ознаки, алгоритм надання допомоги, накладання пов’язок при травмі ока, забезпечення прохідності дихальних шляхів при травмі обличчя, мануальна фіксація шийного відділу хребта.

Травми грудної клітки: визначення ознак, накладання оклюзійних пов’язок на відкриті рани.

Проникаючі травми черевної порожнини: ознаки евентерації, алгоритм дій.

Переломи кісток кінцівок: визначення ознак, принципи іммобілізації підручними засобами.

План практичного заняття

1. Іммобілізація перелому кінцівки підручними засобами.

2. Накладання пов’язок при травмах голови та грудної клітки.

Тема 2.2. Опіки, перегрівання, переохолодження, відмороження та електротравма.

Опіки: класифікація за ступенями, оцінка площі опіку правилом дев’яток, алгоритм охолодження та накладання пов’язок, протипоказання.

Перегрівання та тепловий удар: ознаки, алгоритм охолодження.

Переохолодження: ступені, алгоритм зігрівання, заборонені дії. Відмороження: ознаки за ступенями, алгоритм допомоги.

Електротравма та удар блискавкою: безпека рятувальника, ознаки ураження, алгоритм дій, особливості СЛР при електротравмі.

План практичного заняття

1. Відпрацювання алгоритмів допомоги при опіках, перегріванні та переохолодженні на ситуаційних кейсах.

Тема 2.3. Отруєння та комплексне відпрацювання алгоритмів.

Отруєння невідомою речовиною: загальні ознаки, алгоритм першої допомоги залежно від шляху потрапляння речовини (інгаляційне, аліментарне, контактне), заборонені дії.

Комплексне застосування кількох алгоритмів у змодельованій ситуації.

План практичного заняття

1. Комплексна симуляція: слухач отримує сценарій з кількома невідкладними станами та послідовно застосовує відповідні алгоритми.

Самостійна робота.

Письмовий аналіз двох ситуаційних завдань на вибір слухача. У кожному завданні необхідно описати алгоритм дій у хронологічній послідовності, обґрунтувати кроки та вказати типові помилки, яких слід уникати в описаній ситуації. Самостійна робота є підсумковою та обов’язковою для отримання сертифіката.

Орієнтовний перелік ситуаційних завдань:

1. на уроці фізичної культури учениця 7 класу раптово знепритомніла, пульс та дихання відсутні;

2. у їдальні дитина подавилася і не може дихати, кашель неефективний;

3. під час уроку праці учень отримав глибоку різану рану з рясною кровотечею;

4. після падіння з велосипеда учень скаржиться на біль у голові, нудоту, одна зіниця розширена;

5. під час прогулянки взимку учениця втратила чутливість пальців ніг, шкіра побіліла;

6. на шкільному дворі учень знепритомнів у спекотний день, шкіра червона й суха;

7. учень сказав, що випив невідому рідину з підсобного приміщення, скаржиться на нудоту;

8. вчитель виявив учня, який торкався відкритого електричного проводу.

Критерії оцінювання самостійної роботи

№	Критерій	Показники	Бали
1	**Правильність алгоритму**	Усі ключові кроки присутні у правильній хронологічній послідовності; пропущені кроки не загрожують безпеці	30
2	**Повнота опису дій**	Кожен крок описано конкретно: що саме робити, як, скільки разів, а не лише позначено назву дії	25
3	**Обґрунтування кроків**	Слухач пояснює, навіщо виконується кожна дія, з покликанням на принципи домедичної допомоги	25
4	**Типові помилки**	Визначено щонайменше дві типові помилки для описаної ситуації та пояснено їх наслідки	20
	Разом		**100**

Шкала оцінювання кожної ситуації (максимум 50 балів за одну ситуацію, разом 100 балів): алгоритм повний і правильний, обґрунтування чітке, вказано помилки - 45-50 балів; алгоритм правильний з одним-двома незначними пропусками - 38-44 бали; алгоритм частково правильний, є суттєві прогалини - 28-37 балів; алгоритм неправильний або загрожує безпеці постраждалого - менше ніж 28 балів.

Слухач отримує документ про підвищення кваліфікації за умови виконання підсумкової роботи на рівні не менше ніж 70 % балів.

Підсумкові заходи. Рефлексія.

Сесія запитань та відповідей. Підсумки курсу. Картка рефлексії та самооцінювання: які алгоритми я відчуваю найбільш впевнено, а які потребують додаткового відпрацювання; як я планую навчити учнів або колег хоча б одному

з алгоритмів домедичної допомоги; яке обладнання для домедичної допомоги є в моєму закладі та що потрібно додати; чи знаю я, де розташований найближчий автоматичний зовнішній дефібрилятор. Планування подальшого професійного розвитку.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20

2. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 504. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-18

3. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п

4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225.

Основна література

1. Гур'єв С. О., Яцина А. О. Домедична допомога : підручник для закладів освіти. Київ : Медицина, 2022. 224 с.

2. Алгоритми домедичної допомоги : навчально-методичний посібник / за ред. В. Волошина. Київ : УЦДП, 2023. 96 с.

3. Карта доступних автоматичних зовнішніх дефібриляторів (АЗД) в Україні. URL: https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1SQQfBhaH1EndMR3uyHhrR9hynOoYfl6L

Додаткова література

4. European Resuscitation Council Guidelines 2021. URL: https://www.erc.edu/guidelines
5. Перша допомога для всіх : навчальний посібник Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: https://www.who.int/publications/first-aid